

➤ ผลข้างเคียงของยาคุมฉุกเฉิน !!

- อาจมีอาการ คลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้อง ปวดศีรษะ เวียนหัว เจ็บคัดเต้านม ซึ่งพบได้บ่อย

- อาจมีเลือดกระปริดกระปรอยออกมาระหว่างเดือน
- ประจำเดือนอาจคลาดเคลื่อน มาเร็วหรือช้ากว่าปกติ
- อาการเหล่านี้พบได้บ่อยแต่ไม่เป็นอันตรายรุนแรง
- การใช้ยาคุมฉุกเฉินติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน อาจมีผลข้างเคียงคือทำให้เกิดความผิดปกติของรังไข่ เยื่อบุโพรงมดลูก และมีความเสี่ยงในการตั้งครรภ์นอกมดลูกมากถึง 2%

➤ หลังจากรับประทานยาคุมฉุกเฉินแล้ว เมื่อไหร่

ประจำเดือนจะมา ; โดยทั่วไปประจำเดือนจะมาหลังจากรับประทานยาภายในเวลาไม่เกิน 1สัปดาห์ ทั้งนี้หากไม่มีประจำเดือนมา ให้สงสัยว่าตั้งครรภ์ ควรไปพบแพทย์

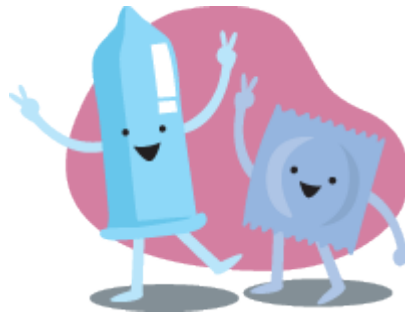

หลังจากนั้นประจำเดือนของรอบเดือนนั้นจะมาในช่วงเวลาเดิม ในบางรายอาจพบประจำเดือนรอบต่อไปมาช้าหรือเร็วกว่าปกติได้

➤ ผู้ที่ห้ามใช้ยาคุมกำเนิด

- มะเร็งของอวัยวะภายในของผู้หญิง และมะเร็งเต้านม
- โรคตับเฉียบพลันหรือตับทำงานผิดปกติ
- โรคของถุงน้ำดี , ความดันโลหิตสูง
- มีเลือดออกโพรงมดลูก
- เคยหรือเป็นโรคหัวใจและหลอดเลือด
- สงสัยว่าจะตั้งครรภ์ ตั้งครรภ์

- โรคลมชัก , โรคเบาหวาน
- อายุมากกว่า40ปี หรือมากกว่า 35 ปีที่อ้วน มีไขมันในเลือดสูง หรือสูบบุหรี่จัด ถ้าหากท่านมีหลายปัจจัยเสี่ยงและรับประทานยาคุมกำเนิดโอกาสที่จะเกิดโรคแทรกซ้อนก็จะมีสูงขึ้น
- มีระดูน้อย หรือขาดระดู , ปวดศีรษะบ่อย หรือเป็นไมเกรน

ที่มา ; ภาญ. พิชญูา ดิลกพัฒน์มงคล

ภาควิชาเภสัชกรรม คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

จัดทำโดย.....คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

447 ถนนศรีอยุธยา เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 02-6448677-91

สามารถค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

<http://www.pharmacy.mahidol.ac.th>

ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

.....

เรื่องจริงที่ผู้หญิงต้องรู้

คณะเภสัชศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

➤ การคุมกำเนิดแบบฉุกเฉินคืออะไร?

มารู้จัก ยาคุมฉุกเฉิน กันก่อน เดิมเรียกว่า "ยาคุมกำเนิดหลังเพศสัมพันธ์" แต่ต่อมาเพื่อความเข้าใจและการใช้ที่ถูกต้องจึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น "ยาคุมกำเนิดแบบฉุกเฉิน" หลายคนอาจจะไม่ทราบว่า "ยาคุมฉุกเฉิน" แท้จริงเป็นฮอร์โมนเพศหญิงชนิดหนึ่ง ซึ่งสูงกว่ายาคุมกำเนิดโดยทั่วไปถึง 2 เท่า

การใช้ยาคุมกลุ่มนี้ควรจะใช้เมื่อจำเป็น เท่านั้น เนื่องจาก ประสิทธิภาพการป้องกันการตั้งครรภ์ยังไม่สูงเท่ากับการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดแบบปกติ โดยมีประสิทธิภาพการป้องกัน ราว 58 – 95 % ซึ่งยังขึ้นกับการใช้ที่ถูกต้องและระยะเวลาที่เริ่มใช้ด้วย โดยถ้ารับประทานครั้งแรกภายใน 24 ชม แรก พบว่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่า (the sooner -the better) การทานยามากกว่าขนาดที่กำหนดก็ไม่พบว่าได้ประโยชน์มากขึ้นแต่จะมีผลข้างเคียงมากขึ้น

องค์การอนามัยโลกให้การรับรองว่าการกินยาคุมฉุกเฉินเป็นวิธีที่ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพในการป้องกันไม่เว้น การตั้งครรภ์หลังจากมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ได้ป้องกันการตั้งครรภ์ในระดับหนึ่งซึ่งความล้มเหลวที่เกิดเนื่องจากท้องอยู่ก่อนหน้าใช้ยา หรือเกิดจากร่วมเพศซ้ำหลังจากรับประทานยา

ซึ่งยาคุมฉุกเฉินที่ใช้อยู่ในปัจจุบันจะเป็นฮอร์โมนโปรเจสโตอโรนเดี่ยว ; มีส่วนประกอบหลักเพียงอย่างเดียว คือ ลิโวโนอร์เจสเตรล (Levonorgestrel) ขนาดเม็ดละ 0.75 มิลลิกรัม มีฤทธิ์ในการยับยั้งการตกไข่ ทำให้เยื่อโพรงมดลูกมีความหนาขึ้นและยากต่อการฝังตัวของไข่ นอกจากนี้ ยังทำให้บริเวณปากมดลูกมีสารคัดหลั่งที่มีลักษณะเหนียวข้นออกมา จึงทำให้ตัวอสุจิเข้าไปผสมกับไข่ได้ยากขึ้น

➤ ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับยาคุมฉุกเฉิน >>>>เข้าใจกันสักรัดกับ ยาคุมฉุกเฉิน !!

- ต้องใช้ในกรณีฉุกเฉินเท่านั้น อย่าใช้เพื่อคุมกำเนิดในระยะยาว เพราะมีวิธีคุมกำเนิดที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากกว่า เช่น การรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดแบบปกติที่ทานทุกวัน วันละ 1 เม็ด
- ยาคุมฉุกเฉินมีไว้เพื่อช่วยลดโอกาสตั้งครรภ์ให้น้อยลงเท่านั้น ไม่ได้หมายความว่าจะไม่ตั้งครรภ์ 100%
- ยาคุมฉุกเฉินไม่ใช่ยาทำแท้ง หากอสุจิผสมกับไข่แล้วฝังตัวที่ผนังมดลูก กินไป 10 แผงก็ไม่มีผลอะไร!!
- ยาคุมฉุกเฉินไม่สามารถป้องกันโรคติดต่อได้

➤ ใครควรกินยาคุมฉุกเฉิน ? และ เมื่อไรจึงจะคุมกำเนิดฉุกเฉิน ?

- เมื่อมีเพศสัมพันธ์โดยที่ไม่ได้คุมกำเนิดด้วยวิธีอื่น
- เมื่อการคุมกำเนิดล้มเหลว หรือใช้ผิดวิธี :
- ให้อุ้งยางแล้ว แต่ไม่แน่ใจว่าร่วง/แตก/หลุดหรือไม่
- ใส่ห่วงคุมกำเนิดแล้ว แต่มันหลุด
- กินยาคุมชนิดธรรมดาอยู่ แต่ลืมกินไป ลืมรับประทานยาคุมกำเนิด 3 วันติดต่อกัน
- เลยเวลารับประทานยาคุมกำเนิดชนิด progestogen-only pill (minipill) ไป 3 ชั่วโมง
- เลยกำหนดฉีดยาคุมชนิด norethisterone enanthate (NET-EN) progestogen-only 2 สัปดาห์
- เลยกำหนดฉีดยาคุมชนิด depot-medroxyprogesterone acetate (DMPA) ไป 4 สัปดาห์

- เลยกำหนดยาคุมชนิดฉีดที่มี estrogen ร่วมกับ progestogenที่ฉีดทุกเดือนไปเกินกว่า 7 วัน
- มีความผิดพลาดเกี่ยวกับการใช้ยาคุมกำเนิดอื่น เช่น diaphragm or cervical cap การใส่ยาฆ่าเชื้อ sperm
- กรณีนำอวัยวะเพศออกไม่ทันในกรณีที่หลังภายนอก
- คำนวณระยะเวลาปลอดภัยผิดพลาด(หน้าเจ็ดหลังเจ็ด)
- ถูกข่มขืน ,มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ตั้งใจ ไม่เต็มใจ

➤ วิธีกินยาคุมฉุกเฉิน ?

- ยาคุมฉุกเฉิน 1 กล่องจะมี 1 แผง และในแผงจะมี 2 เม็ด
- แบ่งการรับประทานเป็น 2 ครั้ง
- ต้องกินยาเม็ดแรกให้เร็วที่สุดหลังจากมีเพศสัมพันธ์ (ยิ่งเร็วยิ่งดี) และไม่ควรเกิน 72 ชั่วโมง (ป้องกันการตั้งครรภ์ได้ 80%)
- หลังจากกินยาเม็ดแรกไปแล้ว 12 ชั่วโมง ต้องกินเม็ดที่สองต่อเลย (แต่ไม่ควรเกิน 12 ชั่วโมงหลังจากกินเม็ดแรก)
- หากอาเจียนหลังจากกินยาแต่ละเม็ดภายใน 2 ชั่วโมง ต้องรีบกินยาเข้าไปใหม่
- จะกิน 2 เม็ดพร้อมกันก็ได้ก็ทำได้ โดยประสิทธิภาพก็ไม่แตกต่างจากการแบ่งกิน 2 ครั้ง แต่อาจจะมีอาการคลื่นไส้อาเจียนมากกว่าที่แบ่งรับประทาน (แบ่งรับประทานจะดีกว่า)
- แต่ไม่ควรรับประทานเกิน 2 กล่อง หรือ 4 เม็ดต่อเดือน
- การกินยาแก้อาเจียนก่อนยาคุมฉุกเฉินจะช่วยบรรเทาอาการคลื่นไส้อาเจียนได้ดี

